

ČESKÝ JAZYK

pro žáky 5. tříd základní školy

Jméno a příjmení žáka: _____

Třída: _____

Při řešení úloh v testu se řiď těmito pokyny:

- pro vyznačování vybraných odpovědí používej měkkou tužku – vygumováním budeš moci později případně svou odpověď změnit
- odpovědi vyznačuj zřetelným zakroužkováním
- nejprve si prohlédni rychle celý test a začni řešit nejdříve úlohy, které ti připadají nejlehčí
- neztrácej čas u úlohy, se kterou si nevíš rady víc než 5 minut – pokud ti zbude čas, vrať se k ní na konci testu
- v posledních pěti minutách si prohlédni zbylé úlohy a z nich opět zkus vyřešit ty, které ti připadají nejlehčí.

Mluvnice

1.

Která věta je napsaná správně (bez chyby)?

- (A) Třpytivé hvězdy na obloze vábily odedávna lidskou mysl.
 (B) Třpytivé hvězdy na obloze vábily odedávna lidckou mysl.
 (C) Třpitivé hvězdy na obloze vábyli odedávna lidskou mysl.
 (D) Třpytivé hvězdy na obloze vábyly odedávna lidskou mysl.

2.

Která věta je napsaná správně (bez chyby)?

- (A) Zastavili jsme se na chvíli a napily se.
 (B) Ukrotně mě rozboleli zuby.
 (C) Z košíku se na nás smály dvě koťátka.
 (D) Davy fanoušků jásalý.

3.

Která věta je napsaná správně (bez chyby)?

- (A) Malé děti rády kreslí pastelkami.
 (B) Malé děti rádi kreslí pastelkami.
 (C) Malé děti rády kreslí pastelkama.
 (D) Malé děti rády kreslí pastelkami.

4.

Cestovali jsme do Břeclavi.

Proč je ve slově *Břeclavi* v koncovce měkké -i ?

- (A) Slovo Břeclav se skloňuje podle vzoru stroj.
 (B) Slovo Břeclav je rodu mužského životného.
 (C) V 2. pádě podstatných jmen je vždy měkké -i.
 (D) Slovo Břeclav se skloňuje podle vzoru kost.

TEXT K ÚLOHÁM 5 A 6

Těmto svým dvěma nejlepším kamarádům jsem vyzradila jeho velké tajemství.

5.

Kolik zájmen je v úvodním textu?

- (A) 1
 (B) 2
 (C) 3
 (D) žádné

6.

Ve kterém pádě je slovo *tajemství* v úvodním textu?

- (A) v 6. pádě
 (B) ve 4. pádě
 (C) ve 2. pádě
 (D) v 1. pádě

7.

Která skupina slov obsahuje pouze neohebné slovní druhy?

- (A) jakmile, u, my, vesele, prvně, který
 (B) ach, laskavě, třikrát, vedle, ku, nést
 (C) trochu, mňau, ale, naše, jí, kdyby
 (D) zítra, bum, pro, nechť, protože, už

8.

Které z následujících slov se skloňuje podle vzoru *moře*?

- (A) staveniště
 (B) zahradnictví
 (C) dítě
 (D) dobře

ZADÁNÍ K ÚLOHÁM 9 AŽ 12

U každé následující věty rozhodněte, zda obsahuje alespoň jedno podstatné jméno, které se skloňuje podle vzoru *růže*:

9. **ano – ne** Přinesl jí kytici fialek.
 10. **ano – ne** Na stole ležely dvě misky s buchtami.
 11. **ano – ne** Žlutá kuřata se batolila za slepicemi.
 12. **ano – ne** Někde v dálce se ozývala znělka hraná na trumpetu.

13.

Která z následujících vět obsahuje sloveso ve 2. osobě jednotného čísla minulého času?

- (A) Řekl mi, abych přišel.
 (B) Zbláznili jste se?
 (C) Copak jsi mě neviděl?
 (D) Ty něco vidíš?

14.

Která z následujících vět vyjadřuje přání?

- (A) Po čem toužíš?
 (B) Kéž bych jel s vámi!
 (C) Určitě pojedu s vámi.
 (D) Přeješ si jet s námi?

15.

Která z následujících vět je napsaná spisovnou češtinou?

- (A) Byli jsme tam akorát my dva.
 (B) Všude kolem byl nepořádek.
 (C) Kamarád už dlouho marodí.
 (D) Ten binec uklid' do šuplíku.

ZADÁNÍ K ÚLOHÁM 16 AŽ 19

U každé věty rozhodněte, zda jde o větu jednoduchou:

16. **ano – ne** Já jsem spal, ale Kamil už cvičil.
 17. **ano – ne** Doktor mi řekl, abych ještě zůstal doma.
 18. **ano – ne** Byly tam ořechy, mandle, dokonce i ananasy.
 19. **ano – ne** Už vážně nevím, co mám dělat.

20.

Která z následujících vět má nevyjádřený podmět?

- (A) Před boudou spal pes.
 (B) Celou oblohou zářila duha.
 (C) Zabalili jsme si svačinu na cestu.
 (D) Všude kolem rostly tulipány.

ZADÁNÍ K ÚLOHÁM 21 AŽ 24

U každého z následujících slov rozhodněte, zda obsahuje předponu:

21. **ano – ne** poradce
 22. **ano – ne** porcelán
 23. **ano – ne** podpora
 24. **ano – ne** počmárat

25.

Ve kterém z uvedených slov je skupina písmen *nej-* předponou?

- (A) nejednotný
 (B) nejasný
 (C) nejmenovaný
 (D) nejmilejší

Sloh**TEXT K ÚLOHÁM 26 A 27****(ÚRYVEK Z ENCYKLOPEDIJE)**

Během svého života prodělává každý hmyzí jedinec několik proměn, tzv. metamorfóz. Proměny cvrčků nebo kobytek nejsou tak podivuhodné: larvy vypadají jako zmenšení a bezkřídlí dospělci. Nicméně jejich pevná kostra jim brání v růstu, proto ji musejí několikrát svlékat. Larvy much, sluněček nebo motýlů se dospělému hmyzu vůbec nepodobají. Většinou žijí tam, kde se vylíhly z vajíček, a čas tráví neustálým přijímáním potravy. Několikrát se svlékají, až se nakonec změní v kuklu (ta je někdy uzavřena v zátku). Ve zdánlivě odpočívající kukle se utváří dospělý jedinec, který nakonec kuklu i zátku opustí. Délka života dospělého hmyzu je velmi rozdílná, od několika hodin u jepic až po všekazí královnu žijící desítky let.

26.

Jaká je hlavní myšlenka uvedeného textu?

- (A) Kukla motýlů je uzavřena v zátku.
 (B) Hmyz žije různě dlouhou dobu.
 (C) Hmyz mění během života svou podobu.
 (D) Larvy neustále požírají potravu.

27.

Jedna z následujících myšlenek **není** obsažena v úvodním textu. Která?

- (A) Slovo metamorfóza znamená proměnu.
 (B) Larvy much se mění v kuklu.
 (C) Podoba cvrčků se v průběhu života příliš nemění.
 (D) Dospělý motýl je krásnější než larva.

28.

Proč se používají takovéto značky místo slovního sdělení?

- (A) Jsou lépe viditelné než písmena.
 (B) Jsou mezinárodně srozumitelné.
 (C) Jsou snadno nositelné na rukávech.
 (D) Jsou používány z reklamních důvodů.

29.

Které z následujících srovnání lidí se zvířaty se běžně **neužívá**?

- (A) Ty myško podšitá.
 (B) Má hroší kůži.
 (C) Silný jako býk.
 (D) Červený jako rak.

30.

Které z následujících rčení se vztahuje k lenosti?

- (A) Koupil to z druhé ruky.
 (B) Má dřevé ruce.
 (C) Má ruce dozadu.
 (D) Je s ním jedna ruka.

31.

Které slovo logicky **nepatří** k ostatním?

- (A) tůňka
 (B) nábreží
 (C) bystřina
 (D) studánka

32.

Které z následujících slov je synonymem slova *poví* v následující větě?**Rozhodl se, že poví dceři a synovi o horách.**

- (A) zeptá se
 (B) zakřičí
 (C) neřekne
 (D) řekne

33.

OFICIÁLNÍ BLAHOPŘÁNÍ ŽÁKŮ ŘEDITELI K NAROZENINÁM

- Vážený pane řediteli,
- předem našeho dopisu Vás chceme srdečně pozdravit.
- Paní učitelka říkala, že máte narozeniny, tak Vám tedy píšeme.
- Přijměte od nás upřímné blahopřání k Vašemu významnému životnímu jubileu.
- Přejeme Vám pevné zdraví, hodně úspěchů a stále dobrou náladu.
- Zdar oslavencům!!
- S úctou
- žáci 5.A
- V Karlových Varech 17. března 2000

Které řádky jsou pro oficiální blahopřání nevhodné?

- (A) 1., 7.
 (B) 2., 3., 6.
 (C) 4., 7., 8.
 (D) 1., 9.

Literatura

TEXT K ÚLOHÁM 34 AŽ 37

JIŘÍ VOSKOVEC, JAN WERICH: V DOMĚ STRAŠÍ DUCH

Já bych vám nebyl sám
 Přes noc ve starodávným hradu
 Není tam klidný spaní
 Chodí tam Bílá paní
 Praskání nahání
 Strachu člověku v nočním chladu
 Srdce mi hlasitě klepe
 Tuším tady záhadu
 Boty dupou po schodech
 V domě straší duch
 Náhle táhle začne pištět
 Prásk! – a zbyl po něm puch
 Ve vikýři nahoře
 Vytřeštěná tvář
 Dlouhá čouhá z kamen ruka
 A trhá kalendář
 Tohle přece není
 Žádný bydlení
 To je jen k zbláznění
 Ale bydlení to není
 Hodiny jdou pozpátku
 Je tu mrtvej vzduch
 Je tu něco v nepořádku

34.

Místo posledního řádku úvodního textu je označení _____.
 Rozhodněte, která z následujících možností by měla být
 zakončením uvedené ukázky:

- (A) Je tu mrtvej vzduch
 (B) Lítá tady zlej duch
 (C) Uch, uch
 (D) V nepořádku

35.

Úvodní text je rozdělen na šest částí. Jak se každá z nich nazývá?

- (A) verš
 (B) kapitola
 (C) sloka
 (D) báseň

36.

Pouze jedno tvrzení o úvodním textu je pravdivé. Které?

- (A) Text neobsahuje čárky a znaménka za větami.
 (B) V textu se uplatnil dialog.
 (C) Text je napsaný spisovnou češtinou.
 (D) Jde o prózu pro děti.

37.

Čím se proslavili Jan Werich a Jiří Voskovec?

- (A) Byli výtvarníci.
 (B) Byli hudebníci.
 (C) Byli hudební skladatelé.
 (D) Byli tvůrci divadelních her a herci.

TEXT K ÚLOHÁM 38 A 39

TŘI VETERÁNI
(ÚRYVEK)

Do hlavy ho ťuklo jablíčko a skulilo se do trávy. Bimbác je zvedl a ukouzl si.

„Mordyje, co je to za druh?“ napadlo ho. „Takové pláně, a je lepší než kdovíjaký jonathan.“

Chce vstát a utrhnout ještě jedno, když bim a bác, další dvě mu padla rovnou do klína. To druhé snědl i s ohryzkiem, a rychle polyká, aby už kouzl do třetího.

Nese je k ústům, chce si ukousnout, divná věc se děje. Něco mu brání. Pokouší se znovu, něco se jablíčku staví do cesty.

Je to jeho vlastní nos!

Bimbác si uvědomuje, že jeho až dosud docela obyčejný nos mu teď visí z tváře pod bradu. A teď ho má už u pasu a teď na klíně.

(...)

Z klína se svezl do trávy a šine se dál jako slepýš. Teď zmizel v trávě a za momentíček je zas vidět, jak přelézá krtinu, pak mizí v podbělu směrem do trnitého podrostu.

38.

Na základě toho, co se Bimbácovi stalo, odhadni, jak se jmenoval strom, pod kterým Bimbác seděl:

- (A) jabloň sváru
- (B) jonathan zplanělý
- (C) frňákovník
- (D) zlatá jabloň

39.

Jakým literárním druhem je náš úryvek?

- (A) pověstí
- (B) bajkou
- (C) dobrodružnou povídkou
- (D) pohádkou

TEXT K ÚLOHÁM 40 A 41

DRUHÁ LOUPEŽNICKÁ POHÁDKA
(ÚRYVEK)

Tu rozhrnula se plachta a z vozejčku vylezla stará tlustá panička, založila ruce v bok a spustila na mladého Lotranda: „Ty ancikriste, ty arcilotře, ty Babinský, ty bandyto, ty Barnabáši, ty Bašibozuku, ty cikáne, ty čerchmante, ty čertovo kvítko, ty darebo, ty darmošlape, ty feryno, ty Goliáši, ty hasačerte, ty Herodesi, ty hrdlořeze, ty hrubiáne, ty hříšníku, ty chachare, _____ .“

40.

Dobře si přečti úryvek z pohádky, podívej se, jak jsou uspořádána slova, a rozhodni, jak bude text pokračovat (která slova budou místo _____).

- (A) ty hříšná duše
- (B) ty indiáne
- (C) ty Lotrando
- (D) ty bubáku

41.

Kdo je autorem uvedené pohádky?

- (A) Božena Němcová
- (B) Václav Čtvrtek
- (C) Karel Čapek
- (D) Karel Jaromír Erben